

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนัสสุโขโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะ สัจธรรมนี้สุดยอดคนะ สุดยอดหมายความว่า สัจธรรมคุ้มครองทุกๆ อย่าง ถ้าสัจธรรมนี้ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครองผู้นั้น ถ้าคุ้มครองผู้นั้น เพราะเหตุใด เพราะในใจมันมีแต่ความสะอาดบริสุทธิ์ มันมองจากลำหยาญและไม่หวั่นไหวกับสิ่งใดทางโลก แต่ถ้าเราไม่สัจธรรม ทำงานสิ่งใดมีการสะสม มีการฉ้อฉลในหัวใจ เราจะไม่กล้าเผชิญกับความจริง ถ้าไม่กล้าเผชิญกับความจริง สิ่งนั้นมันก็ปั่นป่วนในหัวใจของเรา

ถ้ามันปั่นป่วนในหัวใจของเรา เห็นไหม แต่เราหาผลประโยชน์ทางสังคม ทางวัตถุกัน ถ้าหาทางวัตถุนะ สิ่งใดประสบความสำเร็จ เราก็มองที่วัตถุนั้น ถ้าวัตถุนั้น สิ่งใดใครมีศักยภาพมาก ใครมีต่างๆ เขาว่าคนนั้นเป็นคนร่ำคนรวย คนร่ำคนรวยนะ แต่หัวใจมันไม่ร่ำรวย หัวใจมันมีความทุกข์ความยากในหัวใจ เห็นไหม ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าร่ำรวยแล้วจิตใจเป็นธรรม สิ่งนั้นมันก็เป็นธรรม แต่ถ้าจิตใจของเรา จิตใจเราเป็นธรรม แต่ข้างนอกเราขาดแคลน แต่หัวใจเรามั่นคง หัวใจเรามีความสุขของเรา นี่สัจธรรมเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้มันบ๊อบ เรามองกันอย่างไรล่ะ

เรามองกัน เห็นไหม ถ้าคนประสบความสำเร็จในชีวิต ประสบความสำเร็จในชีวิตนั่นล่ะ มันเป็นเรื่องเป็นกรรม ผู้ใดสร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ทำสิ่งใดมันก็ประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จ แต่ประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จเพราะอำนาจวาสนาบารมี แต่อำนาจวาสนาบารมีมันก็ต้องมีการกระทำ ถ้าเราไม่ทำ อำนาจวาสนาบารมีมันก็อยู่ในใจเรานั้นแหละ แต่เราไม่ชวนขวายสิ่งใดขึ้นมา มันก็ไม่เกิดสิ่งใดขึ้นมาหรอก

ในหัวใจก็เหมือนกัน ในหัวใจถ้าใครสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาได้ เขาบอกว่าพาหิยะฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนเดียวก็เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ใครๆ ก็ทำอย่างนั้นได้ ใครๆ ก็ทำอย่างนั้นได้

พาหิยะนะ เวลาเขาสร้างบารมีมา เขาเป็นนักบวช เป็นพระสมัยก่อนพุทธกาล นี่เขาไปภาวนาบนหน้าผาดัดคนะ เขาสละชีวิตกันมา เขาสละชีวิตกันมา คนที่สละชีวิตได้ แต่ไม่ได้เสียสละ

เห็นไหม ใครประหยัคมัธยมศัคนั้นจะดูแลรักษาสมบัติของตัวเองได้ ใครฟุ่มเฟือย ใครให้จ่าย ฟุ่มเฟือย ใครไม่มีสติปัญญา จะรักษาสมบัติตัวเองไม่ได้

สีเลน สุกดี ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา ศิลให้โภคทรัพย์ ศิลให้ความร่มเย็นเป็นสุข ศิลถ้ามีความบริสุทธิ์ของใจ ถ้ามีความบริสุทธิ์ของใจ ใจทำอะไรมันก็เข้ามา เห็นไหม สุจริต ความสุจริตของเรามันจะเป็นเกราะคุ้มครองเรา ถ้าคุ้มครองเรา ถ้าเราทำสิ่งนี้ได้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา

ถ้าเรารักษาศีลๆ บอกไม่พูดถึงศีลเลย ไม่พูดถึงศีลเลย ศีลคือความปกติของใจ ศีลคือความปกติของใจ มันมีสติมีกำลัง มันยับยั้งได้นะ แต่ถ้าเราอ่อนแอ เวลาสิ่งใดมันกระตุ้น มันเร่งเร้าในใจ เร่งเร้าในใจ มันทำอะไรไม่ได้เลย อ่อนแอไปหมดเลย ทำสิ่งใดก็บอกว่าเราทำของเราดีแล้ว ทำของเราดีแล้ว...ดีโดยกิเลสไง ถ้ากิเลสมันดี กิเลสมันพอใจของมัน มันก็ว่าสิ่งนั้นสมประโยชน์กับมัน ถ้าเป็นศีลไม่เป็นศีล มันเป็นเรื่องหนึ่ง แต่มันพอใจ มันก็ทำของมันแหละ ถ้ามันพอใจนะ ถ้ามีสติ เรายับยั้งของเราได้ สิ่งนี้เราไม่ทำ เราไม่ทำ เราทำแต่สิ่งที่เป็นคุณงามความดีของเรา เราทำดีของเรา

สีเลน สุกดี ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา มันมีความสุข มันมีความสุขของมัน เพราะเราผ่านไปแล้วนะ ใครปฏิบัติมันจะรู้ว่ามันมีขันติธรรม ถ้ามีขันตินะ เวลาสิ่งใดที่มันกระทบกระเทือนกัน ถ้าเรามีขันติ เราอดทนนะ แล้วเหตุการณ์นั้นผ่านพ้นไป เราจะภูมิใจมาก เราจะภูมิใจเพราะอะไร เพราะถ้าเราขาดสตินะ เราขาดสติ เรามีสติปัญญาของเรา คนนั้นเขาโกรธเรา โกรธเราโดยไม่มีเหตุผล เราก็โกรธตอบเขาไป แล้วเราก็บอกว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ มันเป็นเหตุเป็นผลไง ในเมื่อเขาเข้าใจผิด เราก็ต้องอธิบายให้เขาเข้าใจไป เขาเข้าใจผิด แต่เขากำลังโกรธอยู่นะ เราให้เขาระวังก่อน ด้วยเหตุด้วยผล เขาเชื่อฟังเรานะ เขาเห็นเหตุเห็นผลเขาก็พอใจ

พอใจนี้ หนึ่ง เหตุการณ์ผ่านไป ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา นี่เขาโกรธมา เราไม่โกรธตอบเขา ถ้าไม่โกรธตอบเขา เราชนะตัวเราเองแล้ว แล้วเหตุการณ์นั้นผ่านพ้นไปเราจะภูมิใจมาก นี่เรามีขันติ เราภูมิใจมากเลย คนที่ต่ำต้อยกว่าเราพูดเสียดสีเรา พูดทิ่มแทงเรา นี่เราทนได้ คนที่ต่ำต้อยกว่าเรา สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกขันติประเสริฐที่สุด

คนเสมอเรา คนชั้นกลางด้วยกัน พอเขาพูดสิ่งใดมาเราอดทนได้ คนที่สูงกว่าเราพูดนี้เราอดทนได้ นี่ขันติมันก็มีหยาบมีละเอียด แต่คนที่ต่ำต้อยกว่าเรา ต่ำต้อยกว่าเรานะ เขาต่ำต้อย ทำไม

เขาพูดนิทานกาลเรา ทำไมเรามีความอดทนของเราได้ล่ะ เรามีขันติธรรมได้ แล้วเรากลับให้เขาได้ เห็นไหม นี่ขันติอย่างนี้มันประเสริฐที่สุด แล้วขันติของเราถ้ามันมีในใจของเรา สิ่งนี้ผ่านไปแล้ว เราจะภูมิใจมาก เราจะภูมิใจมาก ภูมิใจมากเพราะอะไร ภูมิใจมากถ้าเรากระทบกระทั่งไปแล้วมันเสียหายไปหมด

กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของการกระทบกระทั่งเหมือนกัน กลิ่นของผู้ที่ระรานเขา คนที่ระรานเขา คนที่มีแต่รุกรานเขา ไปอยู่ไหนก็ไม่มีใครชอบหรือ แต่ถ้าคนมีเมตตา ถ้าเรามีเมตตา เขา เรามีเมตตาต่อเขา เรามีเมตตาต่อกัน เรามีความโอบอ้อมอารีต่อกัน นี่กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของธรรมมันจรจายไป จจรจายไป เราไม่ต้องทำอะไรเลย สิ่งนี้มันเป็นไปของมัน แต่สิ่งที่เป็นไปมันเป็นศีล สมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามาได้อย่างไร จิตของเราไม่ต้องให้มันสงบด้วยหรือ จิตของเราก็เป็นจิตของเรา จิตของเรา เราก็คิดประสาฟุ้งซ่าน จิตของเรา เราก็มักมาก เราก็โลภของเรา เราก็คิดประสาจินตนาการของเราไป มันก็จิตของเรา ยิ่งคิดยิ่งเพลิน มันยิ่งดึงามใหญ่เลย นี่จิตของเรา แล้วทำไมเราต้องมาทำสมาธิ ทำไมต้องมาสงบระงับล่ะ

“สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

เราแสวงหากันนะ เราแสวงหาความสุขกัน นี่เราแสวงหาความสุขกัน เราแสวงหาความเพลิดเพลินของเรา เราว่าสิ่งนั้นเป็นสุขๆ สิ่งนั้น เห็นไหม มันให้ทุกข์ทั้งนั้นแหละ นี่มันน่าสลดนะ สลดตรงไหน สลดว่าเมื่อก่อนเทคโนโลยีเรื่องต่างๆ ยังไม่เจริญ คนอดคนอยากนะ คนตายบางทีเวลาโรคระบาด เวลาเกิดโรคระบาดขึ้นมาคนตายเป็นหมื่นเป็นแสนนะ แต่ในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีเราเจริญ เราถนอมอาหารได้ เราทำอะไร เราเก็บไว้ นี่ความมั่นคงของอาหาร ตอนนีโรคอ้วนเป็นโรคโรคหนึ่งเลย โรคอ้วนนี้ โรคอ้วนเพราะอะไร เพราะกินกินไปไง

เวลาเมื่อก่อนนะ เรากินกันเพราะอะไร เพราะเราแสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต แต่พอเขาสะสมกันๆ นี่ด้วยคุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิต เดี่ยวนี้คุณภาพชีวิตจนเป็นโรคอ้วน กินมากกินไปจนเป็นโรคอ้วน เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันขาดสติไง แต่เวลามาดูในพุทธศาสนาเราสิ ถ้าศีล ๕ เราก็กินของเรา ๓ มือ ถ้าศีล ๘ เราก็กินของเรา ๒ มือ ถ้าถือธุดงค์วัตร ถือธุดงค์วัตรบวชมาถือธุดงค์วัตรนะ เราก็ฉันมือเดียว พอฉันมือเดียวแล้วพระเรายังผ่อนอาหารอีก เรายังรู้จักผ่อน สิ่งนี้มันเพื่ออะไร

ถ้าร่างกายมันแข็งแรงนะ คุณ คุณครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ท่านร่างกายแข็งแรงของท่าน ท่านฉันน้อย นอนน้อย ทำไมท่านแข็งแรง ร่างกายท่านสมบูรณ์ล่ะ ไอ้เรานี่ อู้หู! คุณภาพ

ชีวิต แหม! คุณแลจิตอย่างดีเลย เดินยังเดินไม่ไหวเลย จะคลานกันไปอยู่แล้ว นี่แล้วคุณภาพชีวิตมาจากไหนล่ะ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราท่านคุณแลตัวของท่าน ท่านคุณแลตัวของท่าน ใ้ฉันมันธาตุ ๔

ธาตุ เห็นไหม ถ้าจิตใจเข้มแข็ง จิตใจต่างๆ มันก็ทำให้ธาตุชั้นนี้แข็งแรง แล้วถ้าธาตุชั้นนี้แข็งแรงขึ้นมาแล้วนั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน นั่งสมาธิ นั่งสมาธิเรานั่งตัวจริงๆ เรานั่งไม่ได้เลย เดียวหลังก็ค่อมแล้ว แต่ท่านทำไมนั่งแล้วตัวตรงแนวเลยนะ แล้วนั่งทีหนึ่ง ๑๐ ชั่วโมง ๒๐ ชั่วโมง

“โธ้ย! ต้องไปทรมานอย่างนั้นหรือ ปฏิบัติธรรมทำไมต้องทุกข์ยากขนาดนั้น”...คนที่ปฏิบัติขีปนาคัญญา ปฏิบัติง่ายง่ายก็มี คนที่ปฏิบัติยากง่ายก็มี คนที่ปฏิบัติยากง่ายก็มี เราสร้างบุญกุศลมาอย่างใดก็ได้แล้วแต่ คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ด้วยความเพียร ด้วยความวิริยะ ด้วยความอดสาหัส คนที่เขาจะประสบความสำเร็จในชีวิตก็เพราะเขามีความขยันหมั่นเพียรของเขา ถ้าเขาขยันหมั่นเพียรของเขา เขามีสติปัญญาของเขา เขารู้จักมัธยัสถ์ของเขา เขาก็จะรักษาสมบัติของเขา นี่แม้แต่ทางโลกเขาจะหาอยู่หากินเขายังต้องมีสติปัญญา เขาต้องมีสติ มีความประหยัดมัธยัสถ์ เขาต้องมีศีลมีธรรม ทางโลกเขายังต้องแสวงหาเพื่อประโยชน์ของเขา แล้วนี่เราเวียนตายเวียนเกิดขึ้นมา เราเวียนตายเวียนเกิดในพุทธศาสนา พุทธศาสนา จิตนี้ ผลของวิญญูะมันเวียนตายเวียนเกิด แล้วพุทธศาสนาสอนถึงวิวิญญูะ พ้นจากการเวียนตายเวียนเกิด วิวิญญูะออกไปเลย ออกจากวิญญูะนี้ไป ออกจากวิญญูะนี้ไป

งานทางโลกเขายังประกอบสัมมาอาชีพะ เขายังต้องลงทุนลงแรงกันขนาดนั้น เขาต้องมีสติปัญญาขนาดนั้น ถ้าเขาวุ่นปัญญาไม่ทันกัน เขาก็โดนปกอลอก เขาก็โดนเขาน้อฉลกันไป นี่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เขาก็รักษาของเรา ถ้าไม่มีเวรมีกรรมต่อกัน เขาทำอะไรเราไม่ได้ ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมาเพื่อให้พ้นจากทุกข์ขึ้นมา จิตใจของเราถ้าสงบระงับเข้ามา เราจะเห็นคุณค่าใน “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

นี่เราว่าเราสงบของเรา เราพอใจของเรา เราว่าสงบของเรา สิ่งใดพอใจ สิ่งนั้นก็ว่าเป็นสมบัติของเรา เขาก็เกี่ยวกันแล้วก็เพลิดเพลิดกับชีวิตของเราไป โลกนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุดชีวิตนี้ก็ต้องตายไปเป็นธรรมดา เวลาตายไปแล้วมันมีสมบัติสิ่งใดละ สมบัติสิ่งหามานะ เขาก็เชิดชูนี่เขาเชิดชูเขาว่าคนนั้นเป็นคนดี แต่ดีแล้ว เวลาจิตใจมันตายไปแล้ว มันเป็นผลของวิญญูะมันก็ไปเวียนตายเวียนเกิด มันจะดีหรือไม่ดีละ เพราะได้ทำบุญกุศลของตนเองไว้มากน้อยแค่ไหน แต่ถ้ามี

สติปัญญาในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องมีใครอุทิศส่วนกุศลให้เรา เราทำบุญกุศลมันก็ติดกับใจเราไปซะ
ใหม่

แต่ในปัจจุบันนี้ ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราก็กำหนดพุทโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรม
สมาธิของเรา เราจะบำเพ็ญเพียรตบะธรรมของเรา ถ้าเราบำเพ็ญเพียรตบะธรรมของเรา เราก็ได้รับ
ของธรรมในปัจจุบันนี้ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ความสงบเข้ามามันมีความสุข สุขในอะไร เพราะเรา
ไม่เข้าใจถึงความสุขใจ เราเข้าใจความสุขทางโลกว่าเป็นความสุขๆ ใจ แต่พอจิตสงบขึ้นมา นี่สุข
เวทนา ทุกขเวทนา อย่างนี้ทุกคนก็รู้จักได้ เพราะความสุขความทุกข์มันบีบคั้นหัวใจ เวลาจิตสงบ
เข้ามา มันสงบเข้ามาโดยมันไม่เจือด้วยอามิส มันสุขโดยตัวของมันเอง มันละเอียดขึ้นมา เราก็ไม่
เข้าใจว่าสุขอย่างนี้มันจะมีประโยชน์อะไร

สุขอย่างนี้มันฝังใจนะ ใครทำจิตของตัวเองสงบเข้ามาได้หนึ่ง มันจะฝังใจมาก พอฝังใจ
เขาเรียกติดสมาธิ นี่เป็นสัญญาเลย พอภาวนาไปจะจินตนาการจะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น
เพราะมันเคยลงอย่างนี้ พอมันใกล้จิตเข้ามา จิตใจก็จินตนาการไป...ไม่ได้กินหรือ ไม่ได้กิน
เพราะอะไร เพราะตัดหาความทะยานอยากมันซ่อนมา ถ้าตัดหาความทะยานอยากซ่อนมา ถ้าจิต
มันสงบแล้ว ถ้าจิตสงบแล้วมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา

คนเรา เห็นไหม คนที่ออกกำลังกายทุกวันๆ คนนั้นจะแข็งแรง เขาจะเดินทางได้ไกลกว่า
เวลาเขาจะปีนภูเขา เขาจะขึ้นที่สูง เขาจะมีกำลังได้มากกว่าเรา จิตใจของใคร ถ้าทำความสงบของ
ใจขึ้นมาได้ ใครมีกำลังมากกว่า มันก็จะมีกำลังของมันขึ้นมา ถ้ามีกำลังขึ้นมา ถ้ามันออกใช้
สติปัญญาขึ้นมา ออกเห็นสติปัญญา ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่
ถ้าจิตมันวิปัสสนาของมันอย่างนี้ มันจะชำระล้างของมัน มันจะตำรอกายกิเลสของมันออกไป

กิเลสคืออวิชชา คือพญามารที่ไม่รู้ในหัวใจของเรา มันทำจิตของเราให้เวียนตายเวียนเกิด
ในวัฏฏะนี้ ถ้ามีธรรมโอสถ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปแก้ไข เข้าไป
ตัดแปลงขึ้นมา มันก็จะเกิดปัญญาของมันขึ้นมา ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา นี่เราประพฤติปฏิบัติธรรม สіл
สมาธิ ปัญญา เราถือศีลของเราเพื่อความประหยัคมัชฌิมา เพื่อความมั่นคงของชีวิต แต่เวลาเราทำ
สมาธิขึ้นมา สมาธิก็มีกำลังของใจขึ้นมา มีกำลังขึ้นมา

ถ้ามันไม่มีสติปัญญาขึ้นมา ภาวนามยปัญญา ถ้าไม่มีสติปัญญานี้ทำสมาธิได้ไหม ทำสมาธิ
ได้ก็เป็นโลกียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของอำนาจวาสนาบาปมีที่เกิดมา มันอำนาจวาสนา มัน

ถึงได้เกิดกรรมสังเวช มันถึงได้สะท้อนใจ คนเราถ้ามีสติปัญญา มันสะท้อนใจถึงชีวิต มันสะท้อนใจถึงสิ่งที่เราแสวงหามา มันสะท้อนใจถึงสิ่งที่เกิดมา เกิดมาทำไม เกิดมาแล้วเพื่ออะไร ตายแล้วจะไปไหน นี่มันสะท้อนใจขึ้นมา

ถ้ามันสะท้อนใจขึ้นมา เห็นไหม มันก็มีปัญญาขึ้นมา ปัญญามันก็ไล่ก่อนความรู้สึกนึกคิด ที่มันออกไปแสวงหา ที่ออกไปแสวงหานี้มันเป็นการส่งออกไป ส่งออกไปมีสติปัญญามันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิมันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาก็เป็นตัวของมัน พอเป็นตัวของมัน มันก็เป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิขึ้นมามันก็มีความสุขความสงบของมันขึ้นมา ถ้าสงบขึ้นมา ถ้าไม่ฝึกหัดใช้ปัญญาให้เกิดสติปัญญา ๔ มันก็เป็นสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาก็เกิดไม่ได้

ภาวนามยปัญญามันเกิด มันเกิดบนสัมมาสมาธิ ถ้ามีสัมมาสมาธิ ภาวนามยปัญญาเกิดมาจากไหน มันก็เป็นโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากกิเลส ปัญญาเกิดจากความสลัดใจ ปัญญาเกิดจากการแสวงหา ปัญญาเกิดจากความรู้สึกของเรา นี่ความรู้สึกเรามันก็เป็นสมุทัย ความรู้สึกเราเป็นต้นหาความทะยานอยากทั้งนั้นแหละ แต่เป็นต้นหาความทะยานอยากด้วยอำนาจวาสนาบารมีใจ เพราะมันสลัดสังเวชเข้ามา มันมีสติมีปัญญา มันไล่เข้ามา นี่ว่าเราก็ใช้ปัญญาแล้ว ถ้าไม่ใช่ปัญญา มันจะทำความสงบของใจได้อย่างไร

ก็เพราะมีปัญญานี้ใจ จิตมันถึงสงบเข้ามา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นโลกียปัญญาใจ ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาอำนาจวาสนาบารมีที่ทำให้เราสลัดสังเวช ให้มีกรรมสังเวช ให้เราค้นคว้าในชีวิตของเรา พอจิตสงบเข้ามาแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญานี้แสนยาก แสนยาก เพราะอะไร นี่มันจะเป็นมัลลโค

คูลี มีขันติธรรมๆ ขันติธรรมก็อดทน อดทนขึ้นมา อดทนด้วยการกดกันไว้ เพื่อสติเพื่อปัญญา เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนกัน นี่เวลาถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันไม่ออกฝึกหัดใช้ปัญญา ไม่ออกฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะเข้าสู่วิปัสสนา

เขาวานี้ใช้ปัญญาๆ เป็นวิปัสสนาๆ...วิปัสสนามันจะเกิดมาจากไหนถ้ามันไม่มีจิตวิปัสสนามันไม่มีเหตุมีผล ไม่มีจุดเริ่มต้น ไม่มีใครเป็นคนกระทำ มันจะวิปัสสนามาจากไหน มันก็เป็นชื่อวิปัสสนา มันก็อยู่ในตำรานั้นล่ะ มันก็เป็นตัวอักษรนั้นล่ะ มันไม่มีเนื้อแท้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้า

จิตของใครสงบขึ้นมา จิตของใครสงบขึ้นมา จิตของใครมันออกใช้ปัญญาขึ้นมา วิปัสสนามันเกิด
ตรงนี้ ถ้าเกิดตรงนี้ขึ้นมา เห็นใหม่ ถ้ามีวิปัสสนา มีธรรมจักร จักรมันเคลื่อนเข้าไป

จักรมันออกมาจากไหน? ก็ออกมาจากจิตดวงนั้น ออกมาจากฐิติจิต ฐิติจิตมันออกไปโดย
ใช้ปัญญา มันก็เข้ามาชำระล้าง มันเข้ามาชำระล้าง สรรคอะไร? ก็ชำระล้างพญามาร สรรคอวิชา
ชำระล้างสิ่งที่มันพาเวียนตายเวียนเกิดไป นี่สิ่งที่เวียนตายเวียนเกิด ผลของวิญญูก็เพราะไอ้ความไม่รู้
ไอ้ความมืดบอด มันถึงได้มุดดำดิ่งไปไง คนเพราะไม่รู้มันถึงเอาหัวปักคินไปไง เพราะจิตมันไม่รู้
มันก็ปักไปในวิญญูนี้ไง แต่ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันยับยั้งของมัน มันแก้ไขของมัน มันพิจารณา
ของมัน เห็นใหม่ มันจะชำระล้างของมัน สรรคอะไร? สรรคอวิชาให้มันรู้

คนรู้แล้วจะหัวปักคินใหม่ คนรู้แล้วจะดำดิ่งไปใหม่ ไอ้พวกที่ดำดิ่งไปซุ่มๆ ป้อมๆ ไป
เพราะมันไม่รู้ มันไม่รู้มันถึงดำดิ่งไป น้ำซุ่มๆ มันก็ดำของมันไป แต่ถ้ามีปัญญาขึ้นมามันจะดำดิ่ง
ไปได้อย่างไร สติปัญญามันแจ่มแจ้งขึ้นมาในหัวใจ ถ้ามันแจ่มแจ้งขึ้นมาในหัวใจ นี่สุจริตมัน
คุ้มครอง ความถูกต้องดีงามมันคุ้มครองคนคนนั้น ความถูกต้องดีงามมันคุ้มครองหัวใจดวงนั้น ถ้า
หัวใจมีธรรม ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง มันจะไม่เวียนตายเวียนเกิดไป
ในวิญญู เพราะธรรมะคุ้มครองมัน

นี่ผู้ใดมีธรรม เห็นใหม่ เธอจึงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด อย่ามีสิ่งใดเป็นที่พึ่งเลย แล้วเรามีธรรม
ขึ้นมาในหัวใจ เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การค้นคว้าของเราขึ้นมามันเกิดธรรม
ขึ้นมา สัจธรรมเกิดขึ้นมาในหัวใจ นี่มันแจ่มแจ้งขึ้นมา เห็นใหม่ เธออย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย
เธอจึงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด แล้วเราปฏิบัติจนเกิดธรรมขึ้นมา มันเกิดมาจากไหนล่ะ? เกิดมาจากการ
หมั่นเพียรของเรา หมั่นเพียรของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ นี่สุจริตมันจะคุ้มครองเรา สัจธรรม
ในหัวใจจะคุ้มครองเรา สิ่งนี้จะเป็นธรรม เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเราในการประพฤติ
ปฏิบัติ ประโยชน์ในศาสนา ประโยชน์กับหัวใจของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง